

PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

„PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU POZNAŃSKIEGO NA LATA 2026-2031”

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024, poz. 1112 ze zm.) do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski;
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Przeprowadzając analizę wariantów poszczególnych przedsięwzięć można porównywać ze sobą następujące elementy inwestycyjne:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”.

Inwestycje uwzględnione w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” charakteryzują się dużym stopniem ogólności. POŚ w głównej mierze wyznacza kierunki działań jakie należy realizować w poszczególnych obszarach interwencji w celu poprawy stanu wybranych komponentów środowiska, bez określania szczegółowych rozwiązań (ram) lokalizacyjnych i technologicznych dla konkretnych zadań. W związku z czym określenie alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych, konstrukcyjnych i organizacyjnych dla zaplanowanych zadań jest niemożliwe. Szczegółowe rozwiązania alternatywne dotyczące lokalizacji, rozwiązań technologicznych i konstrukcyjnych przedstawione powinny być na poziomie każdej inwestycji na etapie przed jej realizacją w ramach procedury uzyskiwania decyzji i pozwoleń administracyjnych (np. w dokumentacji technicznej/projektowej, karcie informacyjnej, raporcie oddziaływania na środowisko).

Pewnym natomiast jest, iż rozwiązanie alternatywne polegające na braku realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” wpłynie negatywnie na wszystkie komponenty środowiska, ponieważ jak wykazano w prognozie, zadania zaplanowane do realizacji w ramach POŚ oddziaływać będą w sposób pozytywny stały i długo-terminowy na poszczególne komponenty środowiskowe (zaniechanie ich realizacji pogorszy stan środowiska naturalnego na terenie powiatu).

Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

„Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” ma charakter strategiczny, wyznacza kierunki działań. Oceniono zatem ogólne, prawdopodobne skutki realizacji programu i zaproponowano zasady ich monitorowania; dla konkretnych inwestycji oceny środowiskowe będą wykonywane oddzielnie na dalszych etapach przygotowania zadań. Zakres i sposób sporządzenia prognozy uzgodniono z właściwymi organami i dostosowano do rangi programu.

Program powstał na podstawie aktualnej diagnozy stanu środowiska, obejmującej powietrze, wody, gleby, przyrodę, klimat akustyczny, promieniowanie elektromagnetyczne, gospodarkę odpadami oraz presje wynikające z szybkiego rozwoju przestrzennego. Zidentyfikowano kilka problemów, które wymagają priorytetowej reakcji w zakresie działalności i kompetencji powiatu: utrzymujące się przekroczenia benzo(a)pirenu w powietrzu, wysokie narażenie na hałas drogowy, wzrost ryzyka suszy i niedoborów wody, pogarszanie stanu części wód powierzchniowych i podziemnych, presję urbanizacyjną na cenne tereny przyrodnicze oraz wciąż zbyt niski poziom selektywnej zbiórki odpadów. Wskazano też na narastające skutki zmian klimatu i obecność gatunków inwazyjnych, które wypierają gatunki rodzime.

Na tej podstawie zaplanowano działania skoncentrowane na poprawie jakości powietrza, ograniczaniu hałasu, ochronie i racjonalnym użytkowaniu wód, wzmacnianiu retencji, ochronie gleb i powierzchni ziemi, lepszym zagospodarowaniu odpadów, ochronie różnorodności biologicznej. W praktyce chodzi zarówno o działania organizacyjne i kontrolne administracji (między innymi decyzje i kontrole w zakresie emisji, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, nadzoru nad zakładami o podwyższonym ryzyku), jak i o realizację i wsparcie przedsięwzięć modernizacyjnych podnoszących standard środowiskowy (na przykład wymiana starych źródeł ciepła, modernizacje energetyczne budynków użyteczności publicznej, rozwój transportu zbiorowego i infrastruktury rowerowej, rozwiązania retencyjne i wodooszczędne). Program jest spójny z dokumentami unijnymi, krajowymi i wojewódzkimi i służy ich wdrażaniu na poziomie lokalnym.

Prognoza wskazuje, że brak realizacji programu utrwali, a w części obszarów nasili negatywne trendy środowiskowe. Utrzymają się podwyższone stężenia zanieczyszczeń powietrza w sezonie grzewczym, szczególnie z domowych źródeł ciepła. Wzrośnie narażenie na hałas drogowy i kolejowy, a uciążliwości będą coraz trudniejsze do ograniczenia bez równoległych działań organizacyjnych i inwestycyjnych. Zwiększy się ryzyko niedoborów wody i skutków suszy, a wrażliwe ekosystemy będą gorzej znosiły okresy bezopadowe i fale upałów. Brak konsekwentnych działań w gospodarce odpadami podniesie ryzyko powstawania miejsc nielegalnego magazynowania i składowania odpadów oraz emisji wtórnych. W konsekwencji obniży się jakość życia mieszkańców i odporność powiatu na skutki zmian klimatu, a osiągnięcie celów wynikających z dokumentów krajowych i wojewódzkich stanie się mało realne.

Realizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” przyniesie w dominującej mierze oddziaływania korzystne:

- Powietrze i klimat: w fazie funkcjonowania przeważa efekt dodatni. Ograniczanie emisji z domowych źródeł ciepła, poprawa efektywności energetycznej i działania w transporcie zmniejszą stężenia zanieczyszczeń i poprawią zdrowie publiczne. Program nie wprowadza nowych istotnych źródeł emisji.
- Wody i gospodarowanie wodą: wsparcie dla retencji, rozwiązań infiltracyjnych, monitoringu i właściwych warunków korzystania ze środowiska będzie sprzyjać zatrzymywaniu wody, ograniczy odpływ zanieczyszczeń i poprawi bezpieczeństwo w okresach suszy.
- Przyroda i różnorodność biologiczna: realizacja działań ochronnych zapisanych w planach zadań ochronnych i planach ochrony na obszarach chronionych oraz eliminacja gatunków inwazyjnych ograniczą presję na siedliska i gatunki.
- Krajobraz i powierzchnia ziemi: planowane działania mają co do zasady charakter porządkujący i modernizacyjny, dlatego nie przewiduje się negatywnych, długotrwałych skutków dla

krajobrazu. Program nie zakłada realizacji inwestycji, które mogłyby trwale zaburzać ekspozycję przestrzeni (na przykład dużych instalacji odnawialnych źródeł energii czy nowych źródeł emisji o ponadlokalnym zasięgu). W odniesieniu do krajobrazów priorytetowych prognoza nie przewiduje znaczących negatywnych oddziaływań.

- Hałas: modernizacje nawierzchni, rozwój transportu zbiorowego i kontrola uciążliwości będą stopniowo obniżać narażenie na hałas, co przełoży się na zdrowie i komfort życia mieszkańców.
- Gospodarka odpadami: kontrole podmiotów w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami, decyzje administracyjne i edukacja, a także kontynuacja usuwania azbestu ograniczą ryzyko powstawania nielegalnych składowisk i pożarów odpadów oraz zmniejszą emisje wtórne.

Skutki tymczasowe podczas realizacji prac - krótkotrwałe i odwracalne uciążliwości (zapylenie, hałas, czasowe zajęcia terenu, punktowe naruszenia zieleni towarzyszącej) mogą pojawić się w fazie robót budowlanych. Standardowa organizacja prac, właściwe zabezpieczenia techniczne oraz odtworzenie terenu po zakończeniu robót pozwolą je ograniczyć do minimum, bądź całkowicie wyeliminować. Charakter i skala tych oddziaływań nie uzasadniają uznania ich za znaczące w rozumieniu prognozy.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody - program nie wskazuje lokalizacji nowych przedsięwzięć mogących wywoływać istotne skutki na te obszary. Zawiera natomiast działania ochronne wynikające z obowiązujących planów ochrony i planów zadań ochronnych. Ewentualny wpływ konkretnych inwestycji będzie każdorazowo oceniany na etapie przygotowania projektu, zgodnie z przepisami o ocenach oddziaływania na środowisko.

Oddziaływania transgraniczne i skumulowane - z uwagi na zakres terytorialny i charakter zadań nie stwierdzono ryzyka oddziaływań transgranicznych. Nie przewiduje się także znaczących negatywnych oddziaływań skumulowanych; przeciwnie – możliwe jest kumulowanie się efektów korzystnych (na przykład jednoczesna poprawa jakości powietrza, zdrowia ludzi i kondycji ekosystemów dzięki ograniczeniu emisji).

Wnioski końcowe - realizacja programu przyniesie korzyści środowiskowe i zdrowotne: czystsze powietrze, mniejsze narażenie na hałas, lepsze gospodarowanie wodą, silniejszą ochronę przyrody i wyższy poziom bezpieczeństwa ekologicznego. Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań stałych; możliwe uciążliwości ograniczają się do krótkiego okresu robót i są w pełni odwracalne. Program nie generuje skutków transgranicznych i nie powoduje negatywnej kumulacji oddziaływań. W świetle prognozy jest to dokument bezpieczny i korzystny środowiskowo, a jego realizacja – pod warunkiem stosowania wskazanych zasad i środków – będzie sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców powiatu poznańskiego.

Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie znak DN-NS.9011.1069.2025 z dnia 25 sierpnia 2025 r. zaopiniował pozytywnie projekt dokumentu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, nie przedstawiając żadnych uwag.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu w piśmie znak WPP-III.410.323.2025.AM.1 z dnia 4 września 2025 r. zaopiniował projekt dokumentu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, z następującymi uwagami:

1. *W rozdziale 5.3 projektu Programu, w tabeli 97 zatytułowanej „Harmonogram realizacji zadań własnych powiatu poznańskiego” wymieniono zadanie: „Budowa zbiornika wody deszczowej w ramach zadania odprowadzenie wód opadowych z budynków szeregowych w Lisówkach przy ul. Leśne Zacisze 2”. Zadanie nie zostało uwzględnione w tabeli nr 96 (rozdział 5.3 projektu Programu) zatytułowanej: „Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji*

i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji”. Zadania nie uwzględniono także w prognozie. Proszę zweryfikować i ujednolicić informacje zawarte w projekcie dokumentu i prognozie.

- 2. W rozdziale 6 prognozy zatytułowanym „Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko” wymieniono zadania, które poddano analizie wpływu na środowisko. Proszę zweryfikować listę wymienionych zadań z zadaniami wskazanymi w projekcie Programu w tabeli Tabela 96 zatytułowanej „Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji”.*
- 3. W prognozie proszę wskazać obszary położone w granicach krajobrazów priorytetowych, określonych w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego. Określając wpływ planowanych zadań na krajobraz proszę uwzględnić wnioski i rekomendacje dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych.*
- 4. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. e ustawy ooś prognoza zawiera streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym. W związku z tym proszę rozwinąć zapisy rozdziału 1 prognozy zatytułowanego „Streszczenie” w taki sposób, aby zawierał najistotniejsze informacje zawarte w poszczególnych rozdziałach prognozy. Ponadto, w „Streszczeniu” proszę uwzględnić zmiany wprowadzone w poszczególnych rozdziałach prognozy.*

Wszystkie uwagi zgłoszone przez RDOŚ w Poznaniu zostały uwzględnione w pełnym zakresie w następujący sposób:

- Uwaga nr 1 - Zadanie pn. „Budowa zbiornika wody deszczowej w ramach zadania odprowadzenie wód opadowych z budynków szeregowych w Lisówkach przy ul. Leśne Zacisze 2” zostało uwzględnione w Programie w tabeli zatytułowanej „Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji” oraz w prognozie.
- Uwaga nr 2 – Lista zadań została zweryfikowana; zadania ujęte w prognozie i w Programie są tożsame. Prognoza obejmuje analizę oddziaływań dla wszystkich zadań określonych w Programie.
- Uwaga nr 3 – W prognozie wskazano krajobrazy priorytetowe zlokalizowane na terenie powiatu poznańskiego, a ich położenie przedstawiono na mapce. Określono także wpływ planowanych zadań na te krajobrazy. Całość zagadnienia została omówiona w rozdziale 6.5 „Oddziaływanie na krajobraz i powierzchnię ziemi”.
- Uwaga nr 4 – Rozwinięto i dostosowano streszczenie (rozdział 1) prognozy.

Zgłoszone uwagi i wnioski

W toku opracowywania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” zapewniono udział społeczeństwa poprzez wyłożenie projektu Programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu na okres 21 dni, z możliwością składania uwag i wniosków. W procedurze udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu nie zgłoszono żadnych uwag ani zastrzeżeń do projektu programu ani do prognozy.

Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Realizacja ustaleń „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031” nie będzie powodować oddziaływań transgranicznych. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach projektowanego dokumentu ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg miejscowy.

Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024, poz. 1112 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu jest zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko.

Niniejszy obowiązek realizowany będzie przez Zarząd Powiatu w Poznaniu poprzez sporządzanie co 2 lata raportów z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego na lata 2026-2031”. Celem sporządzania raportów jest ocena realizacji zadań wskazanych w „Programie Ochrony Środowiska”, w tym m.in. określenie stanu oraz tendencji zmian zachodzących w środowisku na terenie powiatu. Monitoring skutków realizacji postanowień dokumentu obejmować będzie wszystkie komponenty środowiska, w tym m.in. powietrze, wody podziemne i powierzchniowe, promieniowanie elektromagnetyczne, klimat akustyczny, glebę i powierzchnię ziemi oraz zasoby przyrodnicze.

Analiza skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu przeprowadzona zostanie m.in. w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ).